

special ruwvoerproductie

Boeren op veengrond stelt specifieke eisen aan het ruwvoermanagement. Marinus de Vries uit Stolwijk is niet anders gewend. Zijn filosofie in een notendop? Honderd procent gras verbouwen, dag en nacht weiden en met beleid omgaan met de bodem.

Smalle percelen, brede watergangen en water dat hoog tegen de wal opkruipt. Marinus (46) en Arja (40) de Vries uit Stolwijk boeren in de Krimpenerwaard, een waterrijk gebied in Zuid-Holland. De drassige veengrond levert een aantal beperkingen op in de bedrijfsvoering, maar Marinus de Vries is niet anders gewend. Hij is geboren en getogen in dit groene gebied en ervaart ook de voordelen ervan. 'Door de smalle kavels, vaak met een greppel erin, is het bovenwater hier snel weg. Naar verhouding hoeven we ook minder kunstmest te strooien dan onze collega's op klei- en zandgrond, omdat in veengrond veel mineralisatie plaatsvindt', benadrukt De Vries, die deelneemt aan het project Koeien en Kansen.

Gras voert de boventoon in de omgeving van Stolwijk. Eén seizoen verbouwde De Vries snijmaïs, maar de bijna veertig hectare, waarvan negen hectare op afstand, wordt de laatste jaren volledig in beslag genomen door grasland. De voor maïs minder geschikte grond vormde niet het enige motief van de Zuid-Hollandse veehouder om snijmaïs uit het bouwplan te halen, geeft De Vries eerlijkheidshalve aan. 'We hebben geen ruwvoeroverschot en dan valt de keus automatisch op gras.'

Stoppel zeven centimeter

De draagkracht vormt een van de beperkende factoren van de veengrond. Voor de eerste drijfmestgift van het seizoen maakt De Vries daarom gebruik van het sleepslangstelsel.

Meestal wacht hij tot de tweede helft van februari en dient dan zo'n 25 tot 30 m³ mest per hectare toe. Met de kunstmeststrooier brengt De Vries in de eerste helft

van maart 200 tot 230 kg KAS per hectare op het land voor een maaisnede. Voor een weidesnede vermindert hij die hoeveelheid met 100 kg KAS. 'We zijn de laatste paar jaar iets royaler geworden met de voorjaarsgift, omdat uit onderzoek het belang ervan steeds meer is komen vast te staan. Maar verder dan dertig kubieke meter drijfmest per hectare wil ik niet gaan. Zeker als het nat is moet je uitkijken dat de grond niet verslemt.'

Op dat laatste hamert De Vries voortdurend. Dat is niet voor niets. Een goede bodemstructuur is op de veengrond nog belangrijker dan elders, omdat grasland vernieuwen op veengrond vaak tegenvalt. Bovendien ontwikkelen kwalitatief minder sterke grassen zich op veen sneller dan op klei- en zandgronden. 'Het is een sport om het grassenbestand zo lang mogelijk goed te houden. Het land moet niet dood gaan. Enerzijds kan dat door niet met te zware machines op het land te komen, anderzijds probeer ik te voorkomen dat de koeien met beweiden iets kapotlopen.'

Ook met zijn maairegime houdt De Vries rekening met de gevoelige veengrond. Zware maaisneden zijn voor hem taboe. 'Ik wil niet meer dan 3500 kg ds per hectare. Als het gewas zwaarder is, vindt de hergroei heel traag plaats en gaat het gras sneller dood.' Korte maaistoppels ziet De Vries evenmin graag. Liever heeft hij een stoppel van zeven centimeter dan een van vijf. 'Ik word eerder boos als de loonwerker het te kort heeft gemaaid dan te lang.'

De Vries probeert zo vroeg mogelijk in het voorjaar een aantal percelen te maaien. 'Dan heb ik snel weer wat grasgroei te pakken. Ik ben altijd een van de eerste veehouders hier in de buurt; ik houd niet van te



Marinus de Vries: 'Niet meer dan 3500 kg droge stof per maaisnede'

oppervlakte	39,6 ha gras op veengrond
melkquotum	650.000 kg
melkproductie	8657 4,35 3,48
intensiteit	16.470 kg melk per ha
veestapel	75 melkkoeien
	52 stuks jongvee
	30 schapen
maaipercentage	280
kVEM per ha	8350
N-gift uit kunstmest	125 kg N per hectare
N-jaargift	260 kg per ha (incl. mineralen)
krachtvoergift	2443 kg per koe per jaar

Tabel 1 – Kengetallen De Vries

grof gras. Op veen heb je wel snel veel opbrengst, maar is de kwaliteit vaak minder. Als je ergens anders 1000 VEM in de kuil krijgt, halen wij 900', verklaart hij. Het maaien besteedt Marinus de Vries al een aantal jaren uit aan de loonwerker. 'Die kan sneller werken omdat hij grotere machines heeft en wij kunnen direct gaan schudden.' Arbeidstechnisch biedt het uitbesteden van het maaien nog een voordeel. De tweede snede valt vaak samen met het spuiten van maïs, dat De Vries bij veehouders in de omgeving verricht als tweede tak. Het schudden en harken neemt De Vries wel voor eigen rekening. Voor het inkuilen vraagt hij opnieuw de loonwerker. Ruim negentig procent komt via een opraapwagen in de kuil terecht. Het gras laten hakselen komt in de Krimpenerwaard vrijwel niet voor. 'De machi-

nes zijn daarvoor te zwaar en de percelen te klein. Ik heb bijna evenveel percelen als hectaren. Het grootste perceel is ongeveer tweeënhalve hectare. In vergelijking met collega's van het Koeien-en-Kansenproject komt de factor arbeid bij ons daarom wat ongunstiger uit.'

Weiden geeft mooiere zode

De koeien gaan rond het begin van de maaiperiode voor het eerst naar buiten, maar ruim tachtig procent van de eerste snede benut de Stolwijker voor maaien. Beweiden vormt bij familie De Vries geen punt van discussie; daarvoor zien Marinus en Arja de koeien te graag buiten. 'We vinden het zelf een prachtig gezicht en voor het publiek is het ook mooi. Bovendien denk ik dat we door de koeien te laten grazen goedkoper kunnen melken en sowieso is het gezonder voor de koeien.' De Vries noemt nog een extra argument om de koeien in de zomer naar buiten te sturen: hij kan de percelen daardoor gemakkelijker netjes houden. 'De zode blijft nu mooier. Als ik alleen zou maaien, ontstaat er sneller kweek. Daarnaast zou ik dan vaker met machines op het land moeten. Dat is slechter voor de structuur van de bodem, zeker omdat we hier met smalle percelen werken en de machines daardoor vaak over hetzelfde spoor moeten.'

Inge van Drie

Erik Verweij: 'Steeds meer maïs in veenweidegebied'

Gras vormt bij veehouders in het veenweidegebied de hoofdmoot in het rantsoen, zegt Erik Verweij, melkveespecialist van Van der Ham Veevoeder in Noordeloos. 'In de zomer lopen bij veel veehouders de koeien dag en nacht buiten.' Toch ziet Verweij de laatste jaren een verschuiving. Het aandeel maïs in het rantsoen groeit, deels door aankoop, deels ook door pogingen om maïs zelf te verbouwen. 'Maïs geeft vaak een betere stikstofbenutting. Omdat op veengrond in de nazomer veel stikstof vrijkomt uit de bodem, lopen de ureumgetallen in die periode vaak behoorlijk op. Met maïs kun je dat wat bijsturen.' De kwaliteit van het gras valt in de veenweidegebieden niet altijd mee, vertelt Verweij. 'Het gras verhout eerder, het ruwcelstofgehalte neemt sneller toe.' Aan de andere kant biedt de veengrond ook voordelen. 'Door de goede vochtvoorziening groeit het gras ook in droge zomers nog door. Daarnaast heeft het herfstgras nog hoog eiwit. Als een veehouder dat 's winters goed kan inzetten, hoeft hij minder eiwit via krachtvoer aan te voeren.'

Marinus de Vries: 'Een sport om op veen het grassenbestand zo lang mogelijk goed te houden'

Behoedzaam bodembeheer